

PREDHOVOR 1

Novodobá medicína, najmä v oblasti diagnostiky a liečby ťažkých stavov, nemôže byť vykonávaná jediným lekárom. Stala sa tímovou. Moderné prístupy si vyžadujú kontinuálne ošetrovanie (personál sa musí striedať v službách), ale aj výrazne sa presadzujúce interdisciplinárne trendy. Vzhľadom na vysoko špecializované výkony sa niektoré činnosti jednak z dôvodu zabezpečenia vysokej profesionality, ale aj z dôvodov ekonomických sústreďujú do vybraných pracovísk. Kriticky chorý pacient sa neraz musí presúvať z jedného zdravotníckeho zariadenia do druhého. Z praxe vieme, že *každý transport je pre kriticky chorého mimoriadne nebezpečný* a vykonáva sa len z prísne indikovaných dôvodov. Dôležitou zásadou pri prevoze je *pokračovanie v podporných mechanizmoch zabezpečujúcich najmä základné životné funkcie*, ako sú krvný obeh a ventilácia. Mnohé lieky sú dávkové v kontinuálnych režimoch (analgesedatíva, vazopresory, vazodilatanciá, antibiotiká, diuretiká atď.).

Prevážanie kriticky chorých je teda mimoriadne zodpovedná a náročná činnosť. Aj malé chyby sa môžu nenávratne vypomstiť a zvrátiť plánovaný výsledok liečby nežiaducim vývojom. Z toho dôvodu *transport kriticky chorých patrí do rúk profesionálom* – zdravotníckym pracovníkom, ktorí sú vzdelaní a vycvičení v zručnosti a v schopnostiach uplatniť svoje vedomosti. Na ich prípravu má slúžiť aj tento študijný materiál, zaoberajúci sa transportom kriticky chorých.

Doc. MUDr. Pavol Török, CSc. so spoluautormi pripravil učebný text, ktorý vysvetľuje, zdôvodňuje a názorne prezentuje detaily

transportu pacientov, ktorí sú odkázaní na technický „support“ prístrojmi, ako aj aktivity profesionálnych zdravotníckych pracovníkov počas transportu. Táto monografia má predpoklady účinne rozšíriť študijnú literatúru nielen pre záchranárov, ktorým je predovšetkým určená, ale aj lekárom, ktorí sa podieľajú na prevozoch kriticky chorých.

Košice, január 2015

Doc. MUDr. Jozef Firment, PhD.,
hlavný odborník MZ SR
pre anestéziológiu a intenzívnu medicínu

PREDHOVOR 2

Štandardné diagnostické a terapeutické postupy (angl. guidelines), teda jasne definované a predpísané smernice, ktorých úlohou je sprevádzať a smerovať rozhodnutia pri stanovovaní diagnóz, predpisovaní liečby, ako aj jej celkového manažmentu v rôznych oblastiach zdravotníctva a ktoré sú nástrojom procesnej zložky kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti, zatiaľ v Slovenskej republike neexistujú. Všeobecný rámec o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností je vymedzený len Nariadením vlády SR č. 296 z 9. júna 2010.

Táto monografia kolektívu autorov pod vedením doc. MUDr. Pavla Töröka, CSc. sa zásadným spôsobom prihlasuje k tomu, aby sa takýmto štandardizovaným postupom v podmienkach transportovania kriticky chorých stala. Nejde pritom len o strohý, direktívny a administratívny odporúčaný postup v primárnej či sekundárnej sfére poskytovania zdravotnej starostlivosti. Odborne vysoko fundované zdôvodnenie všetkých postupov vrátane fotografickej a grafickej dokumentácie posúva túto knihu medzi odborné medicínske publikácie najvyššej úrovne v SR. Treba vyzdvihnúť významný didaktický prínos zvolenej formy textu – od fyziologických základov dýchania cez rôzne typy arteficiálnej ventilácie až po transportné podmienky a špecifiká. Veľmi bohaté vlastné skúsenosti oprávňujú autorov na poskytovanie rád a návodov formou vyčerpávajúcich odpovedí na otázky fiktívnych čitateľov (na rôznej úrovni vedomostí).

Každému z nich teda prinesie poučenie a súčasne – nepriamo – evokuje zamyslenie nad dnešnou organizáciou záchranného systému, nad materiálnym, personálnym či prístrojovým vybavením záchranej služby. Autori ponúkajú nielen riešenie všetkých možných komplikácií, s ktorými sa počas transportu môžu zdravotnícki pracovníci stretnúť, ale aj racionálny návod, ako im predchádzať a tak eradikovať riziká, s ktorými je každý transport pacienta spojený.

Je obvyklou recenznou frázou, že publikácia významnou mierou preklenie vedomostnú medzeru v tom či onom odbore. Táto monografia nielenže vyplní medzeru, ale priam vákuum, ktoré u nás v oblasti transportu v súčasnosti panuje. Preto ju možno pokladať za novátorský, avšak odborne nadštandardný foliant, o ktorom sa predpokladá, že bude základom budúcich všeobecne záväzných Štandardných diagnostických a terapeutických postupov MZ SR – ak sa ich niekedy dočkáme.

Bratislava, január 2015

Prof. MUDr. Jozef Lohnert, CSc.